

מאוצרות הפרשה

חסרי עקביות מתקבלים ומתבטלים לעיתים מזומנות. לא כן היא תורתנו הקדושה מעשה אלוקים היא, ולא זו בלבד שאינה מיוסדת על בסיס הסכמת בני אדם אלא להיפך, התורה היא שקדמה ליצירת האדם שנוצר בהתאם לאזהרות התורה ומצוותיה ד"הסתכל באורייתא וברא עלמא", ולכן דיני התורה נצחיים ותורתנו לא תהא מוחלפת דאף המשפטים ניתנו בסיני.

ניתן להבין את הדברים ע"פ משל: בעיר אחת הקימו בנין גדול ומפואר שתוכנן בקפיידא לדירות מגורים. לאחר שהסתיימה בניית הבנין, הוחלט לשנות את ייעודו לבית חולים. מובן כי המבנה לא התאים, והיה צורך בשיפוצים נרחבים כדי להתאים את הבנין לייעודו החדש. משום כך הרסו את המטבחים, צרפו דירות לדירות אחידים וכדומה. אך למרבה הצער גם לאחר כל השנויים הוכח כי הבנין עדיין רחוק מלמלא את ייעודו החדש. התברר כי המעלית אינה מתאימה לאלונקה וכו' וכו'. הנמשל הוא, העולם נברא ע"פ התורה, ד"הסתכל באורייתא וברא עלמא" ועפ"י נתנו לאדם תכונות מתאימות ומשפטים על פיהם יחיה. אך כאשר מנסה לשנות את הייעוד של חיי תורה ולחיות על פי תרבות הזרה לרוח התורה, הרי שהוא חי בבנין שלא תוכנן לצורת חיים זו, ועליו לעשות כל הזמן 'תיקונים' שיאפשרו לו לחיות באופן שבחר לעצמו. אבל מי שחי ע"פ משפטי התורה שעל פיו תוכנן בעולם אין צריך תיקונים כיון שחוקיה ומשפטיה תוכננו מראש לכל הדורות כולם. (משולחן גבוה)

או נודע כי שור נגח הוא (כא, לו)

פעמיים מתייחסת התורה לדיני שור תם ושור מועד. האחת גבי שור שהמית את האדם, והשניה כאן גבי שור שהמית את השור. ומעניין, שלגבי שור שהמית אדם נקט לשון של 'ואם שור נגח הוא' (כא,ט), ואילו לגבי שור שהמית שור אמר: 'או נודע כי שור נגח הוא, ויש למצוא טעם לשינוי הלשון בין המקראות, למה כאן אמר כי אותו השור 'נודע', ואילו בשור שהמית אדם לא אמר כן.

אמר על כך הגר"ח קניבסקי זצ"ל, ביאור נפלא, כי בגמרא (ב"ק מא.) תמיהו איך יתכן בכלל למצוא שור מועד להרוג בני אדם, והרי מיד אחרי המקרה הראשון שהרג את האדם בהיותו תם, הרי הוא חייב מיתה, ואיך הצליח לחיות ועוד להרוג אדם נוסף, וכן בשלישית. ותירצו חז"ל כגון שהוזמו העדים הזוממין. פירוש, שאחרי המקרה הראשון רצו לגמור דין הבהמה למיתה אלא שאז הזוממו העדים, לכן לא הרגוהו, וכן אחרי המקרה השני והשלישי וכעת הזוממו הזוממין ובבית אחת נעשה מועד לאדם.

על פי זה אתי שפיר, שבשור מועד להרוג בני אדם לא שייך לומר 'נודע' שמשמעותו מימים ימימה ידוע דבר היותו מועד, כי לא יתכן הדבר כי אם באופן שנודע ברגע אחד על כל שלשת המיתות. מה שאין כן בפסוק כאן שמדובר במועד להרוג את הבהמה, שפיר שייך שיהיה ידוע ומוכר לכל כשור נגח מתמול שלשום ושחייבים להזהר ממנו, לכן נאמר דווקא כאן 'נודע'.

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא, א)

התורה אמרה: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" – יש לשים לפנינו את המשפטים ולא את האנשים. דהיינו, כאשר יש לאדם דין ומשפט עם חברו, יש לדון לגופו של ענין ולא לגופו של אדם. פעם הגיע אדם לרבי יעקב אידלשטיין זצ"ל, וסיפר לו שהוא עשה עיסקה יחד עם אדם נוסף, ובעקבותיה נתגלעו חילוקי דעות ממוניים. כעת הוא תובע את חברו לדין תורה, בטענה שמגיע לו חלק גדול יותר ברוחים. הוא בא אל הרב כדי ליטול ממנו עצה, כיצד לזכות בדין תורה. אמר לו הרב אידלשטיין: "מנסיוני כדיוני אני רואה במקרים רבים, כיצד שני הצדדים גולשים לפסים אישיים, ובמקום להתמקד בענין עצמו, הם מתחילים להטיח זה בזה כנויי גנאי, השמצות ועלבונות אישיים. לכן, אם אתה מבקש את עצתי, אני מציע לך להשמיע את טעונוך ונמוקוך בצורה מכובדת, בדרך ארץ ובמתנות, ועיקר העיקרים – להתמקד אך ורק בנושא עצמו, ולא להתיחס כלל לאדם העומד מולך. לא הוא הנושא!".

היהודי שמע לעצת הרב אידלשטיין. כמשך כל הדין תורה הוא התייחס אך ורק לענין עצמו, והקפיד מאוד לשמור על כבודו של בעל דינו. אך מסתבר שהגישה הזו לא הועילה לו בדין תורה. הוא לא הצליח לשכנע את הדיינים בצדקתו, והם פסקו לטובת בעל דינו. ואז התגנבה ללבו המחשבה: מי יודע, אילו הייתי מדבר בלהט ומתקיף את בעל דיני, אולי היו הדיינים מתרשמים מצדקתי ופוסקים לטובתי...

אבל אז הוא התעשת ואמר לעצמו: אשרי שזכיתי לקיים את עצתו של הרב, ו"כל הנוטל עצה מן הזקנים – אינו נכשל".

חלפו כמה שנים, החיים שבו למסלולם. היה לו בן, תלמיד ישיבה, שהגיע לפרקו. יום אחד התקשר שדכן והציע הצעת שידוך לבנו. כששמע האב את השם חשכו עיניו: היתה זו בתו של שותפו לשעבר ובעל דינו... הוא אדם עשיר ומציע עבור בתו 'סדור מלא' לחתן. הוא זכר את התנהגותו האצילית ואת גישתו העניינית של אבי הבחור בדין תורה שהתקיים ביניהם לפני כמה שנים, וכעת הוא נאות להשתדך איתו. אכן, השידוך יצא לפועל. אבי החתן חשב בלבו: איזה מזל ששמעתי בעצת הרב! אילו הייתי מנסה להלהיט את האוירה בבית הדין ומשמיץ את בעל דיני, הוא לא היה מסכים להשתדך איתי. בצדק. כעת בני קיבל ממנו 'סדור מלא', הכולל דירה שעלותה פי כמה וכמה יותר מהסכום שדרשתי בדין תורה... (רבי גואל אלקריף שליט"א, נאה דורש)

ואלה המשפטים (שם)

פרש"י: "ואלה" מוסיף על הראשונים מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. הגר"י ליבוויץ זצ"ל בספרו "דעת תורה" מבאר שרש"י מגלה כאן את ההבדל המהותי והפער התהומי בין משפטי האומות למשפט התורה. משפטי האומות מיוסדים על הסכמת בני אדם המושפעים מהזמן שבו הם נמצאים, וכן מתנאי החיים של הציבור הכפוף לחוקים שלהם. המשפטים הם ע"פ דעותיהם של המחוקקים שדעותיהם משתנות כפי רצונותיהם תאוותיהם ומצב רוחם שבכל רגע, לכן הם

מניעת פגיעה בזולת – מעבר לשורת הדין

פִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרֵי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבִשְׁבַעַת יֵצֵא לְחֶפְשִׁי חָנָם (כ"א, ב')

ובגמרא (קידושין כ', ע"א): "תניא: כי טוב לו עמך – עמך במאכל ועמך במשתה, שלא תהא אתה אוכל פת נקיה והוא אוכל פת קיבר, אתה שותה יין ישן והוא שותה יין חדש, אתה ישן על גבי מוכים והוא ישן על גבי התבן. מכאן אמרו: כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו".

הנה, התוספות (שם) הקשו על דברי הגמרא, מדוע הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו? הלא משמעות המונח 'אדון' הינה שיש לו **עדיפות** על פני זולתו, בעוד כאן לא מצינו אלא שיש להשוות את תנאיו של העבד לתנאי אדונו, אולם לא מצינו בשום אופן שיש להעדיפו!

אכן ביארו התוספות על פי דברי הירושלמי, כי במקום בו אין לאדון אלא כר אחד – עליו ליתנו לעבד, שכן הוא עצמו לא יוכל להשתמש בו, מאחר ואם יעשה כן נמצא מעדיף את עצמו על פני העבד, ומאידיך, אם ימנע מלהשתמש בכר ואף ימנע מלתתו לעבד, הרי הוא נוהג מידת סדום... נמצא

אפוא, כי ישנו מצב בו אכן תהיה לעבד **עדיפות** על פני אדונו, וזהו 'קונה אדון לעצמו'.

אלא שלכאורה יש להתבונן, היכן מצינו כזאת, שיצטוו האדם **להעדיף** את זולתו על פניו, ולתת לזולת את מה שאינו נותן לעצמו?

תשובה לדבר, נמצא על פי המעשה הבא: לפני שנים רבות, חי בירושלים רופא אציל נפש בשם ד"ר נחום קוק. ד"ר קוק היה רופא כללי, ומרפאתו היתה בדירה בה התגורר עם בני משפחתו. גם חדר ההמתנה היה באותה הדירה: החולים היו נכנסים אל החדר, ממתנים בסבלנות, ונכנסים בהגיע

תורם, כאשר עם תום הטיפול בחולה כלשהו – יוצא הד"ר עצמו אל חדר ההמתנה, ומזמין את הבא בתור להכנס אל חדרו. אכן, היה יוצא אחד מן הכלל: כאשר היה מגיע הגאון רבי יחזקאל סרנא אל ד"ר קוק, היה זה האחרון מקבלו מחוץ לתור, מבלי שידרש להמתין כלל, בשל הכבוד שרחש

הד"ר לתורתו של הגאון. ביום מן הימים, כאשר הגיע הגר"י סרנא למרפאתו של ד"ר קוק, המתין ליציאתו של החולה שהיה בתוך החדר, ומיד כאשר נפתחה הדלת והלה יצא – קם ממקומו והתכונן להיכנס אל החדר בלא תור, כהרגלו. אולם להפתעתו, הפעם, פנה אליו הד"ר בהתנצלות,

וביקש כי ימתין קמעא, שכן עליו לבדוק תחילה אשה מבוגרת אשר המתנה בתור לפניו... לאחר שיצאה האשה מחדרו של הרופא, מיהר ד"ר קוק להזמין את הגר"י סרנא להכנס אל חדרו, ומשנכנס – הסביר ואמר: "צר לי על שכבוד תורתו נאלץ להמתין... אולם מדובר היה במקרה חריג!

האשה המבוגרת שקיבלתי לפניך, הינה אשה עניה, בה אני מטפל מזה תקופה, חנים אין כסף. מעתה חששתי, כי אם אכניס את כבודו לפני, היא לא תתלה זאת בכבוד תורתו של הרב, אלא תסבור שאני מזלזל בה משום שאינה משלמת כמו שאר המטופלים! לפיכך, חשוב היה לי להכניסה

על פי התור, בכדי שלא לפגוע בה חלילה!"

הרי לנו, כי לעיתים, גם אם מצד שורת הדין אין ליתן דבר מה לזולת, מכל מקום יש להביא בחשבון את תחושותיו של אותו אדם ואת הפרשנות שהוא יעניק לחוסר הנתנה, כאשר פרשנות זו עלולה לעלות לכדי פגיעה של ממש...

ומכאן, תשובה לשאלתנו: שכן אמנם, מצד הדין, בודאי לא היתה כל הצדקה לכך שהאדון יתן לעבד יותר מכפי שיש לו עצמו. אולם אם האדון יישן בלא כר – הוא לא ירגיש אלא את חוסר הנוחות הכרוך בכך, בעוד אם העבד יישן בלא כר – הוא יסבול פעמיים: ראשית – הוא יסבול

מחסרונו של הכר, אולם מעבר לכך – הוא יחוש כי הכר נמנע ממנו בשל העובדה שהינו עבד נחות, וכאן, כבר מדובר בפגיעה של ממש... לפיכך, העדיפה התורה להותיר לבעל הבית להתמודד עם חוסר הנוחות, ובלבד שהעבד לא יתמודד התמודדות כפולה ומכופלת: גם עם חוסר הנוחות –

וגם עם הפגיעה בכבודו שיחווה בעקבות כך... (ללמדך' מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

כשיש ויכוח בין רופאים קונבנציונליים לרופאים טבעונים מה לעשות

שאלה: בתי יש לה דלקת אוזניים חוזרות ונשנות, הרופא נותן לה אנטיביוטיקה ואכן הדלקת מתרפאת, אך לאחר שבועות ספורים הדלקת חוזרת. הייתי אצל רופא טבעוני, והוא אמר לי, שזה מאד לא בריא לילדה שמלעיסים אותה עם כל כך הרבה אנטיביוטיקה, והציע שביתי תפסיק

לקחת את האנטיביוטיקה, והוא יתן לה תרופה טבעית, שאינה מזיקה. יש לציין שהרופא הטבעוני נחשב כמומחה בתחומו, וקבלתי עליו המלצות חמות, השאלה היא, האם מותר להפסיק טיפול אנטיביוטי, לטובת טיפול טבעי? **תשובה:** באחד הימים באה שאלה אל מרן ראש הישיבה בעל

האבי עזרי צ"ל, בעניין אחד מגדולי ראשי הישיבות בארצות הברית שחלה במחלה מסוכנת, והיו שתי דעות, דעתם של הרופאים הקונבנציונליים המקובלים בעולם הרפואה, שיש לבצע את הטיפול באופן מסוים, ודעה שנייה מרופאים שמשתמשים בדברים טבעיים וכדומה

שהטיפול צריך להיות באופן אחר, ואי אפשר לבצע את שני הטיפולים יחד אלא להחליט את מה לבקר, זה או זה. אמר להם מרן זצוק"ל, שכזו שאלה שישאלו את מרן הגר"י קניבסקי זצוק"ל, הם הלכו לבעל הקהלות יעקב שאלו את השאלה, וסירב לענות, חזרו ואמרו למרן הגרא"מ שך

שאינו רוצה לענות, השיב להם מרן זצוק"ל, אם הוא לא עונה, אני אענה לכם. התחיל לדון עמם, מה הדין אם בשבת רופא קונבנציונלי יגיד שלא לעשות מלאכה דאורייתא עבור חולה, ורופא טבעוני יגיד לעשות מלאכה, או ההיפך, או כשרופא אמר לאדם לצום ביום כיפור, ורופא טבעוני

יאמר לא לצום, למי חייבים לשמוע? המשיך: לי אין ספק שההלכה הוא כדעת הרופא הרגיל ולא כרופא הטבעוני. יוצא לפי זה, שהתורה אומרת לנו 'רופא ירפא' זה נאמר על הרופא הרגיל, ממילא הוא הרופא שאנו חייבים לשמוע בקולו ולא לרופא הטבעוני. אם כך לגבי חילול שבת ויום

הכיפורים, בוודאי שאנו חייבים גם לשמוע ולעשות כעצתו של הרופא הקונבנציונלי בכל דבר. עד כאן מעדותו של הרב רפאל וולף שליט"א. ונראה להביא ראיה לדברי מרן בעל האבי עזרי, שכתב בערוך השולחן (יו"ד סי' שלו סעי' א-ב) כתיב 'רופא ירפא' מכאן שנתנה תורה רשות לרופא

לרפאות. ומיהו אסור להתעסק ברפואות א"כ הוא בקי, ויש לו רשות מבי"ד, והאידינא צריך להיות מוסמך מהממשלה, שיש לו רשות ליתן רפואות לחולאים. ולכן כשיש ויכוח בין רופא קונבנציונלי לרופא טבעוני, כיון שהרופא הקונבנציונלי יש לו רשות מהממשלה לרפאות, ולרופא

הטבעוני אין רשות, יש ללכת אחר הרופא הקונבנציונלי. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, קובץ ווי העמודים)

תשובה לחידה משבוע קודם: לא תחמוד בית רעך... ושורו וחמורו.

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות רוזנגרטן-שרון להולדת הבן הנכד
משפחות פרידמן – גרוסמן לנשואי הבת הנכדה
גני הדב: משפחות פיליפס – אינגבר לאירוסי הבת הנכדה
 משפחת מרקוס לנשואי הבת
 משפחת מרקוס לנשואי הבן
 משפחת וייס להולדת הבן